

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Sint-Jan Berchmanscollege te GENK

Hoofdstructuur	voltijds secundair onderwijs
Pedagogisch geheel	118406-118398-125849
Instellingsnummer	118406
Instelling	Sint-Jan Berchmanscollege
Directeur	Freddy VERPOORTEN
Adres	Collegelaan 1 - 3600 GENK
Telefoon	089-57.40.00
Fax	089-57.40.01
E-mail	info@sjbgenk.be
Website	http://www.sjbgenk.be
Bestuur van de instelling	VZW Katholiek Secundair Onderwijs Genk
Adres	Collegelaan 1 - 3600 GENK
Scholengemeenschap	SGKSO Sint-Maarten
Adres	Collegelaan 9 - 3600 GENK
CLB	Vrij CLB Regio Genk
Adres	Zevenbonderstraat 80 - 3600 GENK
Dagen van het doorlichtingsbezoek	03/06/2013, 04/06/2013, 05/06/2013, 06/06/2013, 07/06/2013
Einddatum van het doorlichtingsbezoek	07/06/2013
Datum bespreking verslag met de instelling	02/07/2013
Samenstelling inspectieteam	
Inspecteur-verslaggever	Hilde De Rijbel
Teamleden	Johanna Coeman Henk Foriers Jan Meers Robert Vandeput
Deskundige(n) behorend tot de administratie	nihil
Externe deskundige(n)	nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	3
1 SAMENVATTING	5
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	6
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	6
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	6
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	7
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	7
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	7
3.1.1.1 Administratieve vorming in bso tweede graad in de studierichting Kantoor (leerplan D/2000/0279/065A)	7
3.1.1.2 Bedrijfseconomie in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica (leerplan D/2011/7841/007)	9
3.1.1.3 Frans in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/014)	11
3.1.1.4 Frans en Engels in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-topsport en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2006/0279/005 en D/2006/0279/041).....	13
3.1.1.5 Geschiedenis in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2009/7841/037)	16
3.1.1.6 Geschiedenis in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica (leerplan D/2003/0279/006).....	17
3.1.1.7 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen D/2003/0279/001 en D/2012/7841/026)	19
3.1.1.8 Socio-economische initiatie in de basisoptie Moderne wetenschappen(leerplan D/2011/7841/009).....	20
3.1.1.9 Techniek in de eerste graad A-stroom (D/2010/7841/017)	21
3.1.1.10 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (D/2009/7841/003).....	22
3.1.1.11 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan D/2002/0279/047).....	24
3.1.1.12 Wiskunde in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)	27
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	30
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	30
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	31
4.1 Begeleiding.....	31
4.1.1 Leerbegeleiding	31
4.2 Evaluatie.....	32
4.2.1 Evaluatiepraktijk	32
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	34
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	36
6.1 Wat doet de school goed?.....	36
6.2 Wat kan de school verbeteren?	36
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	36
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG	37
7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	37
7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	37

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Sint-Jan Berchmanscollege te Genk profileert zich als een zorgzame en sportieve school. Na de eerste graad A-stroom kunnen leerlingen in de school zelf doorstromen naar drie verschillende onderwijsvormen: algemeen secundair onderwijs (aso), beroepssecundair onderwijs (bso) en technisch secundair onderwijs (tso). De school biedt naast de studierichtingen topsport in de tweede en derde graad, ook sport aan als keuzevak in de eerste graad en in enkele andere studierichtingen. De school is administratief opgesplitst in drie entiteiten die samen één pedagogische eenheid vormen.

De directie hecht veel belang aan gedeeld leiderschap en heeft hiervoor een functioneel middenkader gecreëerd dat actief mee vorm geeft aan het schoolbeleid. De directieraad speelt dan ook een centrale rol in de schoolorganisatie en bij de voorbereiding en evaluatie van beleidskeuzes. Op die manier wil het beleid een gezamenlijke doelgerichtheid bewerkstelligen.

Het erkenningsonderzoek heeft uitgewezen dat in een behoorlijk aantal vakken de leerplanrealisatie voldoende tot zelfs zeer kwaliteitsvol is. Toch worden voor een aantal vakken en in een aantal graden de leerplandoelstellingen onvoldoende gerealiseerd: Frans, geschiedenis, project algemene vakken en wiskunde. Deze tekorten geven aanleiding tot een in de tijd beperkt gunstig advies en worden door de inspectie opgevolgd.

Onvoldoende leerplangerichtheid, zowel in het onderwijsaanbod als in de evaluatiepraktijk, liggen aan de basis van deze tekorten. De betrokken vakgroepen bewaken onvoldoende de kwaliteit van hun curriculum en hanteren te weinig het leerplan als referentiekader. Het engagement van de leraren en de bekommernis om het welbevinden van de leerlingen is nochtans zeer groot. De vakinhoudelijk en vakdidactische deskundigheid van een aantal vakgroepen dient echter geactualiseerd en beter afgestemd te worden op de onderwijsrealiteit.

De school pleit voor een leerbegeleiding op maat, wat zich vertaalt in een uitgebreide reeks van remediërende acties. In een aantal vakgroepen houdt de traditie van kennisgericht onderwijs echter stand. Dit blijkt onder meer uit de lage belangstelling bij leraren om hun deskundigheid op het vlak van interactieve werkvormen en gedifferentieerd lesgeven te verhogen. Hierdoor is zowel het onderwijsleerproces als de bijhorende leerbegeleiding onvoldoende afgestemd op het profiel van de leerlingen en hun specifieke noden. Bovendien heeft de school geen systematisch zicht op de opbrengst van haar remediëringinspanningen.

Op het vlak van evaluatie neemt het beleid waardevolle initiatieven om de ontwikkelingsdynamiek te bevorderen. Er zijn duidelijke richtlijnen voor een valide evaluatie en recentelijk werd een traject opgestart om de evaluatie breder te maken. De deliberatieprocedure is transparant. Voor de uitvoering van het evaluatiebeleid legt de directie de verantwoordelijkheid bij de vakgroepen. Uit de vakdoorlichtingen blijkt echter dat de kwaliteit van de evaluatie verschilt van vakgroep tot vakgroep en voor de onderzochte vakken niet altijd afgestemd is op de leerplandoelen.

De school streeft cyclische en systematische kwaliteitsbewaking na door zelfevaluatie op alle niveaus van de schoolwerking te introduceren. Ze toetst ook de kwaliteit van haar onderwijs af door deelname aan externe audits en peilingen. Op vakniveau worden de leerlingenresultaten echter nog te weinig benut om het eigen onderwijskundig functioneren te toetsen.

Groeikansen voor het beleid liggen in de aansturing en opvolging van de leerbegeleiding en evaluatiepraktijk op vakniveau en in het creëren van een voldoende groot draagvlak voor onderwijsvernieuwend processen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	Frans, geschiedenis, techniek, wiskunde	
Graad 1 Handel	Frans, geschiedenis, techniek, wiskunde	
Graad 1 Latijn	Frans, geschiedenis, techniek, wiskunde	
Graad 1 Moderne wetenschappen	Frans, geschiedenis, techniek, wiskunde	socio-economische initiatie
Graad 2 ASO Economie	wiskunde	
Graad 2 BSO Kantoor		administratieve vorming
Graad 3 ASO Economie-moderne talen	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 ASO Latijn-moderne talen	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 ASO Moderne talen-topsport	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	Engels, Frans	Engels, Frans
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	wiskunde	wiskunde
Graad 3 BSO Kantoor	project algemene vakken	
Graad 3 TSO Boekhouden-informatica	geschiedenis	bedrijfseconomie

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Administratieve vorming in bso tweede graad in de studierichting Kantoor (leerplan D/2000/0279/065A)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen worden nagenoeg volledig aangeboden binnen deze graad. De boekhoudkundige technieken nemen de meeste tijd in beslag en gaan gepaard met de bijhorende documentenstroom, zoals aan- en verkoopfacturen en leveranciers- en klantenkaarten. Dit maakt dat er minder tijd wordt besteed aan het inoefenen van de praktische kantoortechnieken. Zo komt de telecommunicatie minimaal aan bod en ontbreekt de ondersteuning van een vergadering in het tweede leerjaar. De leerlingen verwerven vooral kennis en inzicht en maken veelvuldige handelstechnische toepassingen, waarbij hun rekenkundige vaardigheden uitvoerig aan bod komen. De leerlingen gebruiken een zakrekenmachine en doen geregeld aan hoofdrekenen. Heel wat vooropgestelde vaardigheden uit het leerplan, zoals klasseren, onderhandelen en correct uitvoeren van een opgelegde taak binnen een bepaalde tijdslimiet, worden niet expliciet beoogd. Daarnaast ontbreekt de systematische aandacht voor de beroepsgerichte attitudes zoals bijvoorbeeld doorzettingsvermogen en zich kostenbewust gedragen (leerplan p.16). Vaardigheden, ondersteunende kennis en attitudes die moeten leiden tot een uitvoerend administratief medewerker worden bijgevolg niet evenwichtig genoeg aangeboden. Het aanbod van de leerplandoelen is dan ook niet helemaal afgestemd op het verwachte beheersingsniveau van deze doelen. Ook de communicatieve beroepsgerichte taalvaardigheden krijgen niet de aandacht die het leerplan vooropstelt (leerplan p. 9). De praktijkgerichte aanpak vertrekt niet langer van de reële documenten, maar van gedigitaliseerde vormen ervan. Het werken met documenten en formulieren krijgt bijgevolg een andere aanpak. De leerlingen raken op die manier wel vertrouwd met het werken in een elektronische leeromgeving. Het aanbod van leerplandoelen wordt bondig uitgebreid met leesteksten over e-commerce en online shoppen en dit in het kader van de gezinshuishouding. Hoewel de leerlingen veelvuldige toepassingen maken op de boekhoudkundige verwerkingen van de handelsdocumenten, zijn zij in mindere mate voorbereid op het uitvoerend werken in een virtuele kantooromgeving in de derde graad.

Uitrusting De leerlingen maken gebruik van een handboek dat systematisch door de leerkracht wordt aangevuld met eigen materiaal. Het uitvoeren van de opdrachten gebeurt doorgaans in een elektronische leeromgeving. Voor de rekenkundige vaardigheden gebruiken de leerlingen geregeld een zakrekenmachine. Hun leer- en werkomgeving beperkt zich in het beste geval tot een bureautafel met individuele PC, elektronisch leerplatform en internetverbinding. Een didactisch boekhoudpakket wordt niet gehanteerd. De leermiddelen om klasseer- en telefoneervaardigheden te ontwikkelen ontbreken. Documentatiemateriaal en tijdschriften worden niet verzameld in opbergkasten. Wel zitten de leerlingen soms op ergonomische stoelen en is de hoogte van het beeldscherm aangepast. In alle klassen is projectiemateriaal aanwezig.

Een meer realistische kantooromgeving is wel in de school aanwezig, maar wordt voorbehouden aan de leerlingen van de derde graad. Om meer vaardigheidsonderwijs te realiseren met de leerlingen van de tweede graad is meer kantoormeubilair en -uitrusting nodig.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk ligt in het verlengde van het verstrekte onderwijs. Veelvuldige opdrachten, toetsen en examens zijn doorgaans kennis-, inzicht- en toepassingsgericht. De verschillende leerplaninhouden worden wel representatief geëvalueerd, maar vaardigheden worden niet systematisch beoordeeld en beroepsgerichte attitudes ontbreken. Ook hier ontbreekt het noodzakelijke evenwicht in de evaluatie van de beoogde competenties. Dit is niet conform het leerplan dat stelt dat vooral vaardigheden en attitudes moeten geëvalueerd worden (leerplan p. 55). Een motivering van de delibererende klassenraad die stelt dat de kantoorattitudes onvoldoende bereikt zijn, kan bijgevolg niet onderschreven worden. In uitzonderlijke gevallen krijgt een leerling met een A-atteest toch nog een vakantietaak voor administratieve vorming of enkel voor boekhouden. De gevolgen van deze vakantietaak zijn niet transparant en dit zowel voor de leerling als voor de ouders. Het schoolreglement vermeldt niet wat de gevolgen zijn als een leerling deze opgelegde taak wel of niet maakt.

De evaluatiecriteria zijn doorgaans voldoende transparant in de zin dat de beoordelingscriteria voor elke opdracht geëxpliciteerd zijn en dat de verhouding dagelijks werk en semestriële examens vastligt. Opvallend is het gebruik van dezelfde examenvragen in opeenvolgende schooljaren, wat getuigt van weinig professionaliteit. Resultaten van evaluaties dienen immers ook om de eigen evaluatiepraktijk te verbeteren.

Leerbegeleiding De gehanteerde lesstrategieën zijn niet volledig afgestemd op de kenmerken van deze leerlingenpopulatie. De leerlingen krijgen impliciet wel de kans om ICT- en rekenvaardigheden in te oefenen, maar worden helemaal niet begeleid in het aannemen van beroepsgerichte attitudes. De leeromgeving mist bovendien de nodige leermiddelen om een vaardigheidsgericht (doe)onderwijs te laten primeren. Het verstrekte onderwijs verloopt eerder stereotiep op basis van de opdrachten uit het handboek en het eigen materiaal. Bij de boekhoudkundige verrichtingen wordt gebruik gemaakt van beredeneringsschema's en het minimum algemeen rekeningstelsel maar niet van een didactisch boekhoudpakket op computer. Hoewel de leerlingen de nodige begeleiding en ondersteuning krijgen bij de uitvoering van hun klasopdrachten is er geen specifieke aandacht voor hun taalkundige vaardigheden. De gehanteerde werkvormen missen afwisseling. Leerlingen met tekorten kunnen een beroep doen op een gestructureerde remediëring op schoolniveau.

3.1.1.2 Bedrijfseconomie in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica (leerplan D/2011/7841/007)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden volledig aangeboden en in voldoende mate bereikt. De ingezette leermiddelen laten toe om de leerplandoelstellingen te realiseren. De aangeboden opleidingsmogelijkheden zijn praktijkgericht.

Onderwijsaanbod De voorgeschreven leerplandoelstellingen worden volledig en evenwichtig aangeboden binnen de derde graad. De bedrijfsgerichte vorming met de dubbele boekhouding, de kostprijsberekening, de jaarrekeninganalyse en de investeringsanalyse in een onderneming en het bedrijfseconomisch gedeelte met aandacht voor het beleid van een onderneming worden binnen deze graad oordeelkundig gepland en gerealiseerd.

De leerlingen verwerven hiermee de nodige kennis en inzicht en werken voldoende toepassingsgericht. Hoewel zij geregeld de kans krijgen om vaardigheden en attitudes te ontwikkelen, ontbreekt op dit vlak een leerlijn binnen de graad (en over de graden heen). De link met de voorgeschreven vaardigheden - en meer bepaald de ICT-vaardigheden uit het leerplan – is wel impliciet aanwezig maar niet duidelijk weergegeven. Dit is eveneens het geval voor de vakgebonden attitudes. De beoogde attitudes komen onvoldoende overeen met de voorgeschreven attitudes zoals leergierigheid en kritische ingesteldheid (leerplan p. 21). De communicatieve vaardigheden komen wel veelvuldig aan bod in de verschillende presentoefeningen die de leerlingen uitvoeren. Lovenswaardig is de aandacht voor de politieke en economische actualiteit waartoe de leerlingen voortdurend uitgenodigd worden om deze te volgen en hierover te rapporteren in de lessen.

Naast de nodige theoretische kennis krijgen de leerlingen ruimschoots de kans om praktijkervaring op te doen. Leerlingen dienen systematisch gevarieerde opdrachten uit te voeren en hierover te rapporteren. Daarnaast is er in het eerste leerjaar de sollicitatieoefening en in het tweede leerjaar de oefenfirma, de stage en de verplichte geïntegreerde proef (GIP). In al deze werkvormen worden de leerplandoelstellingen op een geïntegreerde wijze aangeboden waardoor het aanbod een goede

horizontale en verticale samenhang vertoont. Bedrijfsbezoeken en contacten met professionele gastsprekers versterken de realiteitszin van het onderwijs en zorgen voor een gevarieerde schoolbeleving bij de leerlingen.

De doelstellingen en taken die de leerlingen tijdens de 10-daagse stage uitvoeren zijn niet geïndividualiseerd en/of gedifferentieerd. De GIP-opdrachten zijn opgebouwd rond de oefenfirma en het stagebedrijf (financiële analyse van de jaarrekeningen) en zijn geïntegreerd met ICT- en meertalige vaardigheden. De vereiste doelstellingen om het bijkomend getuigschrift over de basiskennis van het bedrijfsbeheer te behalen, worden goed bewaakt via een checklist.

Dankzij deze kwaliteitsvolle aanbieding van de leerplandoelstellingen zijn de leerlingen na deze graad in staat om hoger onderwijs met succes te volgen.

Uitrusting De leermiddelen die de leerlingen hanteren laten toe om de leerplandoelstellingen te bereiken. Het handboek is richtinggevend, maar het zijn vooral de ICT-voorzieningen – pc's, tekstverwerking, rekenblad, presenteerprogramma, professioneel boekhoudprogramma, elektronische leeromgeving en projectieapparatuur – die een verantwoorde bedrijfseconomische opleiding mogelijk maken. Een telefoon(/fax) is niet direct in de leer- en werkomgeving aanwezig (leerplan p. 94). Leerlingen kunnen ook genieten van een werkruimte met aandacht voor ergonomische aspecten, zoals ergonomische stoelen en een aangepaste hoogte van het beeldscherm. Loshangende kabels verhogen wel het risico op valgevaar. Een klasseersysteem laat toe om klasseervaardigheden systematisch toe te passen. Het elektronische leerplatform wordt nog niet gebruikt om de leerlingen zelfstandig leerstof te laten verwerken via leerpaden (leerplan p. 17).

Evaluatiepraktijk De evaluatie van het dagelijks werk bestaat zowel uit gevarieerde opdrachten, toetsen als attitude-evaluaties. De toetsen liggen in de lijn van het verstrekte onderwijs en zijn vooral op kennis, inzicht en toepassing gericht. De evaluatie van de vaardigheden is niet altijd valide en de geëvalueerde attitudes sporen niet met die van het leerplan. Toch is er voldoende evenwicht in de competentiemeting. De semestriële examens peilen voldoende naar de leerplandoelstellingen en zijn representatief. Vooral in de evaluatie van de presentatieoefeningen is er een evenwichtige peiling naar de verschillende leerplandoelstellingen en wordt er ook gebruik gemaakt van peerevaluatie en co-evaluatie. Zowel in de sollicitatiegesprekken in het eerste leerjaar als in de GIP en de stage van het tweede leerjaar worden externen betrokken. De evaluatiecriteria zijn doorgaans voldoende transparant in de zin dat de beoordelingscriteria voor elke opdracht geëxpliciteerd zijn en dat de verhouding dagelijks werk en semestriële examens vastligt. De stage wordt enkel via een attituderapport geëvalueerd; de GIP via vooraf vastgelegde criteria, die zowel proces als productgericht zijn. Het gebeurt dat na het kerstexamen een leerling een bijkomende proef moet afleggen. Het resultaat wordt deels verrekend in het volgende evaluatiecijfer van het dagelijks werk. In uitzonderlijke gevallen krijgt een

leerling van het eerste leerjaar met een A-attest toch nog een vakantietaak voor bedrijfseconomie. De gevolgen van deze vakantietaak zijn niet transparant en dit zowel voor de leerling als voor de ouders. Het schoolreglement vermeldt niet wat de gevolgen zijn als een leerling deze opgelegde taak wel of niet maakt.

Leerbegeleiding Omdat zij-instromers niet altijd beschikken over een boekhoudkundige voorkennis zijn systematische remediëringlessen structureel voorzien. Ook leerlingen met tekorten worden hier naar verwezen. Er is een nauwe band met de cel leerlingbegeleiding. Leerlingen kunnen voor het opmaken van hun rapporten terugvallen op afgesproken rapporteringsregels waarbij rekening gehouden wordt met de NBN-normen.

Om de leerlingen voor te bereiden op het hoger onderwijs worden gevarieerde werkvormen ingezet die, naast kennis, inzicht en toepassing ook bijzondere aandacht hebben voor het verwerven van vaardigheden en attitudes.

3.1.1.3 Frans in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2010/7841/014)

Voldoet niet

De leerplandoelstellingen worden onvolledig en onevenwichtig aangeboden waardoor het vereiste beheersingsniveau niet bereikt wordt. De leerlingenresultaten zijn in de meeste klasgroepen zwak tot onvoldoende en zijn gebaseerd op een niet representatieve evaluatie.

Onderwijsaanbod Het leerstofaanbod dekt in onvoldoende mate de leerplandoelen. De grammatica-vertaalmethode primeert en leerlingen worden onvoldoende uitgedaagd om hun kennis te gebruiken in functioneel communicatieve contexten. De integratie van kennis en vaardigheden wordt hierdoor onvoldoende nagestreefd. Beide componenten worden nog te gesegmenteerd aangeboden. Zowel voor spreken als voor schrijven beoogt men onvoldoende de opbouw van het beschrijvende naar het structurerende verwerkingsniveau. Dit blijkt ook uit de planningsdocumenten en leerlingennotities. In verhouding tot het aantal eindtemen schrijven leerlingen onvoldoende functionele teksten. Een bericht opstellen met behulp van een voorbeeld en persoonlijke, digitale correspondentie worden onvoldoende inge oefend in klasgroep waardoor er geen leerproces is. Voor spreekvaardigheid worden taaltaken op structurerend verwerkingsniveau onvoldoende inge oefend (aan de hand van sleutelwoorden een bondig verslag uitbrengen over een gebeurtenis, een voorbereide informatie presenteren aan de hand van een format). Het inoefenen van mondelinge interactie voldoet in de meeste klasgroepen. Ook het aanbod van lees- en luisteroefeningen voldoet. Het gamma van tekstsoorten wordt hierbij niet in alle klasgroepen evenwichtig bestreken: narratieve teksten kwamen vorig schooljaar in sommige basisopties minder voor. De Franstalige cultuur wordt in de klas gebracht door middel van het leerboek en extra audiovisueel materiaal.

- Evaluatiepraktijk** Ondersteunende kennis wordt, zowel in de examens als in het dagelijks werk, onvoldoende getoetst in functionele contexten. Vertalingen komen in de evaluatie nog frequent aan bod en staan haaks op communicatief taalonderwijs. Aangezien een groot deel van de leerlingen het Nederlands niet als moedertaal heeft, vormen deze vertalingen bovendien een extra struikelblok. De evaluatie van de vaardigheden voldoet wat de examens betreft, maar is onvoldoende voor het dagelijks werk. De resultaten voor het dagelijks werk zijn gebaseerd op een zeer frequente toetsing, waarbij kennis, vertalingen en, in sommige klasgroepen, dictee uitgebreid aan bod komen. Vaardigheden worden onvoldoende geëvalueerd tijdens het schooljaar zodat er geen accuraat beeld gegeven wordt van wat leerlingen kunnen en evenmin van hun leerproces. Over de puntenverdeling kennis/vaardigheden in het dagelijks werk zijn er geen afspraken binnen de vakgroep.
- De leerplangerichtheid (wat de evaluatie van de vaardigheden betreft) en de gemeenschappelijkheid van de examens voor alle leerlingen is een positief gegeven, maar, aangezien het onderwijsaanbod hiaten vertoont, is het gevolg dat leerlingen getoetst worden op vaardigheden die onvoldoende ingeoeffend zijn doorheen het schooljaar. Dit verklaart ook de vele onvoldoendes in bepaalde klasgroepen. De vakgroep bracht de tekorten nog niet in kaart maar het erkenningsonderzoek toont aan dat leerlingen vooral struikelen over de vele irrelevante vertaal oefeningen, de contextloze woordenschat- en grammaticaoefeningen en de onvoldoende ingeoeffende schrijfopdrachten.
- Problematisch is dat deze niet representatieve evaluatiepraktijk duidelijke effecten heeft op de leerlingenresultaten en bij uitbreiding op de beslissingen van de delibererende klassenraad.
- Leerbegeleiding** De zorgbreedte die eigen is aan de school krijgt onvoldoende een verlengde op de klasvloer. De preventieve leerbegeleiding is beperkt : het aanbrengen van leerstrategieën voor de verschillende vaardigheden gebeurt impliciet en het werken met spreek- en schrijfkaders is onvoldoende ingeburgerd. Klasdoorbrekende werkvormen worden leraarafhankelijk aangewend. Leerlingen die geen voorkennis hebben van het Frans, krijgen een inlooptraject, wat een waardevol initiatief is. Voor leerlingen met tekorten, zijn er tal van remediëringsinitiatieven en de remediëring is ook structureel ingebed in de werking van de school. Al deze remediëringsinitiatieven zijn echter onvoldoende afgestemd op het leerlingenprofiel en op de voornaamste doelstelling, namelijk communicatief taalonderwijs. Men overstijgt onvoldoende het lexicale, grammaticale en spellingsniveau en men streeft onvoldoende het inoefenen van concrete taaltaken en de ondersteuning ervan na. Dit blijkt ook uit de handelingsplannen voor leerlingen met leerstoornissen. Positief is dat de leraren zich inspannen om consequent de doeltaal tijdens de les te gebruiken. De leerlingen zelf worden echter onvoldoende aangespoord om het Frans te hanteren waardoor het Nederlands een prominente rol blijft spelen.

Uitrusting Elk lokaal is uitgerust met een computer met internetverbinding en projectiemogelijkheid en er zijn woordenboeken voorhanden. Het gebruik van audiovisueel materiaal voldoet. De klasopstelling – veelal de traditionele busopstelling – is niet bevorderlijk voor communicatie en interactie tussen de leerlingen. Leraren maken gebruik van ICT om het rendement van het leerproces te verhogen door onder meer extra digitale verwerkingsoefeningen aan te reiken. Leerlingen maken in klasgroep echter geen gebruik van het ICT-lokaal voor het inoefenen van digitale correspondentie. De aankleding van de lokalen met didactische posters of met verwijzingen naar de Franstalige leefwereld en cultuur is beperkt.

Deskundigheidsbevordering Leraarafhankelijk is er aandacht voor deskundigheidsontwikkeling en voor leren van elkaar. Op aansturen van de directie werd een beroep gedaan op externe knowhow en ondersteuning en resulteerde het vakoverleg in een meer pedagogisch-didactisch overleg met onder meer een gezamenlijke bespreking van de accenten van het leerplan. Positief is dat, met het oog op het bijsturen van de zwakke leerlingenresultaten, de vakgroep contact opnam met de omringende basisscholen om te reflecteren over de verschillen en gelijkenissen in onderwijspraktijk. Op basis van deze reflectie plant men in de nabije toekomst ook een bijsturing van het eigen didactisch handelen. De vakbekwaamheid en de inzet van de leraren bieden dan ook kansen om via collegiaal overleg het onderwijsaanbod, de evaluatiepraktijk en de leerbegeleiding beter op elkaar, op het leerplan en op het leerlingenprofiel af te stemmen en zo het reële studiepeil van de leerlingen correct in kaart te brengen.

3.1.1.4 Frans en Engels in aso derde graad in de studierichtingen Economie-moderne talen, Latijn-moderne talen, Moderne talen-topsport en Moderne talen-wetenschappen (leerplannen D/2006/0279/005 en D/2006/0279/041)

Voldoet

De eindtermen van de basisvorming, de specifieke eindtermen en de leerplandoelen worden voor beide talen in voldoende mate gerealiseerd. De evaluatie gaat in voldoende mate na of alle leerplandoelen bereikt worden.

Onderwijsaanbod De vier vaardigheidsvelden worden voldoende geïntegreerd in het leerstofaanbod op een verwerkingsniveau dat aansluit bij de eindtermen van de basisvorming. Het aanbod van lees- en luisterteksten is voldoende evenwichtig en afgestemd op de tekstsoorten opgelegd door het leerplan. De training van schrijfvaardigheid is niet altijd structureel ingebed in het onderwijs- en leerproces. Schrijfvaardigheid wordt vooral geëvalueerd, bijvoorbeeld in het kader van het portfolio, maar wordt niet systematisch ingeoefend in klasgroep. Hierdoor is er weinig aandacht voor het schrijfproces. Leerlingen worden wel gestimuleerd om hun teksten, na correctie door de leraar, te herschrijven maar de nadruk ligt hier eenzijdig op lexicale en grammaticale correctheid. Het trainen van spreek- en gespreksvaardigheid voldoet voor het vak Engels. Voor het vak Frans ligt de nadruk vooral op spreekvaardigheid en minder op interactionele gesprekken (ET23-26). Debat en telefoongesprekken komen hierdoor minder aan bod. Rekening houdend met de relevantie ervan in onze huidige samenleving, zijn communicatieve activiteiten (o.a. telefoongesprekken, informele correspondentie en e-mail) in de studierichting Moderne talen-topsport ondervertegenwoordigd. De integratie van de taalkundige component in het vaardigheidsonderwijs wordt in alle studierichtingen voldoende nagestreefd. De ontwikkeling van

de luistervaardigheid wordt bevorderd door het vlot en verzorgd taalgebruik van de leraren en het consequent gebruik ervan in hun interactie met de leerlingen.

De leerplandoelen m.b.t. de specifieke eindtermen worden voldoende bereikt, onder meer aan de hand van een vakoverschrijdend project in het eerste leerjaar en een portfolio voor Engels en voor Frans in het eerste en tweede leerjaar. Men beoogt voldoende de verbreding van de communicatieve vaardigheden uit de basisvorming en een verdieping van de reflectie op communicatie, taal en cultuur. Duidelijke afspraken over de taalvakken heen dringen zich echter op om de taakbelasting voor de leerlingen terug te dringen en om het rendement van het portfolio te verhogen. In beide talen is er voldoende aandacht voor het domein 'Taal en communicatie' (SET 1-4) en 'Taal en cultuur' (SET 5-9). Het domein 'Taal als systeem' (SET 10 tot 15) kan zowel voor Engels als voor Frans nog meer uitgediept worden. Strategieën om inzicht te verwerven in de desbetreffende taal en om leerlingen hun taalleerproces autonoom te laten evalueren en bij te sturen worden nog onvoldoende aangereikt (zie ook leerbegeleiding). 'Gelijkenissen en verschillen tussen talen herkennen' krijgt in het vak Frans een eerder eenzijdige invulling. Positief is dat men bij de keuze van domeinspecifieke teksten tracht om zoveel mogelijk in te spelen op de interesse van de leerlingen en hun gekozen studierichting. In het kader van de realisatie van de specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie krijgen de leerlingen zowel voor Engels als voor Frans een opdracht. De opdracht die in het eerste leerjaar voor Engels uitgevoerd wordt, is echter vooral gericht op informatieverwerving en – verwerking en vertrekt niet van een onderzoeksprobleem. Bij de onderzoeksoopdracht die in het tweede leerjaar voor Frans uitgewerkt wordt, en voor Frans en Engels in de studierichting Moderne talen-topsport, formuleren de leerlingen wel zelf een onderzoeksvraag binnen een opgelegd thema. Het betreft telkens een linguïstisch vraagstuk. Er is aandacht voor een stappenplan en voor ondersteuning van het leerproces aan de hand van peerevaluatie en zelfevaluatie. De onderzoeksresultaten worden mondeling en schriftelijk gerapporteerd, de laatste fase van confronteren komt niet aan bod.

Evaluatiepraktijk

De evaluatie voor Engels is zowel in het dagelijks werk als in de examens voldoende afgestemd op de leerplandoelen en voldoende evenwichtig. Enkel voor het onderdeel literatuur en cultuur toetst men te veel de kennis over bestudeerde teksten en te weinig de toepasbaarheid van kennis en inzichten op niet-bestudeerde nieuwe teksten. Positief is dat men voor het vak Engels de integratie van vaardigheden nastreeft in de evaluatie.

Voor Frans voldoet de evaluatie voor lees-, luister-, en spreekvaardigheid. Gespreksvaardigheid wordt onvoldoende geëvalueerd in de studierichting Moderne talen-topsport. Wat grammatica en woordenschat betreft, overstijgt de evaluatie voor het vak Frans te weinig het reproductieniveau, zowel in het dagelijks werk als in de examens. Dit manifesteert zich in contextloze oefeningen die focussen op één bepaald aspect van taalbeheersing, dictees, vertalingen en, ook hier, een overwegend reproductieve vraagstelling over literatuur en cultuur. Tekstbegrip wordt zowel voor luisteren als voor lezen meestal enkel in het Nederlands getoetst daar waar de leerplandoelen voldoende kansen bieden om dit geïntegreerd en op een hoger verwerkingsniveau te evalueren. In het

eerste leerjaar worden voor het vak Frans de vaardigheden onvoldoende frequent getoetst doorheen het schooljaar met uitzondering van de studierichting Moderne talen-topsport.

Vakattitudes, gerelateerd aan taalvaardigheidsdoelen, worden noch voor Engels noch voor Frans geëvalueerd. Wat de evaluatie van de productieve vaardigheden betreft, is er, zowel voor Engels als voor Frans, nood aan duidelijke evaluatiecriteria die leerlingen niet alleen op een transparante wijze evalueren maar ook een aanzet vormen tot een leerproces. Dit gebrek aan ondersteuning (zie ook leerbegeleiding) gekoppeld aan de frequente toetsing en de hoge taakbelasting voor beide vakken (vakoverschrijdend project, portfolio's, schrijfp opdrachten, ...) weerspiegelen zich in de veeleer zwakke resultaten van de leerlingen.

Leerbegeleiding Zowel voor Frans als voor Engels werken de leerlingen met een taalportfolio. Op die manier trachten de leraren hun leerlingen meer leerautonomie bij te brengen en het zelfstandig werk te stimuleren. Bij onderzoeksopdrachten voor Frans in het tweede leerjaar wordt de OVUR-strategie (Oriënteren, Voorbereiden, Uitvoeren, Reflecteren) gehanteerd waardoor er voldoende aandacht is voor planmatig leren en werken. Leerlingactieve werkvormen worden tijdens de lessen eerder beperkt ingezet met het oog op het trainen van taalvaardigheid. De soms grote klasgroepen en de klassieke opstelling van de lokalen werken hier belemmerend. Leraren bieden begeleiding in geval van tegenvallende leerprestaties en kunnen leerlingen ook doorverwijzen naar een studiecoach. De preventieve leerbegeleiding is niet sterk : leerstrategieën worden eerder impliciet aangereikt. Leraren ondersteunen het leerproces voor schrijven en spreken onvoldoende met modellen, schrijf- of spreekplannen of, voor het vak Frans, met authentieke en functionele schrijftaken. Positief is dat in het kader van de onderzoeksopdracht het beheersingsniveau voor de verschillende vaardigheden in het Frans in kaart gebracht wordt. Een verder leer-of remediëringstraject wordt hier nog niet aan gekoppeld.

Uitrusting Er zijn voldoende leermiddelen beschikbaar voor de realisatie van de leerplandoelen. De lokalen zijn uitgerust met een computer met internetverbinding en beamer en er zijn woordenboeken ter beschikking. De klasopstelling – veelal de traditionele busopstelling – is niet bevorderlijk voor communicatie en interactie tussen de leerlingen. De lokalen zijn beperkt aangekleed met didactisch ondersteunend materiaal. De integratie van ICT voor het inoefenen van leerstof of voor communicatie met de leerlingen vindt leraarafhankelijk ingang.

Deskundigheidsbevordering De leraren Engels en Frans ontwikkelen hun competenties via nascholing en vakoverleg. Recentelijk werd, op aansturen van de directie, de leerplanrealisatie voor de basisvorming en het specifieke gedeelte in kaart gebracht. De vakgroep Frans tekende hiervoor leerlijnen uit met de tekstsoorten als referentiepunt. Tussen de vakgroepen Engels en Frans is reeds een vakinhoudelijke uitwisseling tot stand gekomen wat het vakoverschrijdend project in het eerste leerjaar betreft. Voor een doelmatige en vooral een voor de leerlingen meer beheersbare realisatie van de andere specifieke eindtermen is bijkomend overleg noodzakelijk.

3.1.1.5 Geschiedenis in de eerste graad A-stroom (leerplan D/2009/7841/037)

Voldoet niet

De leerplanrealisatie voldoet niet omdat een te weinig leerplandoelgerichte invulling wordt gegeven aan de leerinhouden. De leerlingenevaluatie is niet valide.

Onderwijsaanbod In het eerste leerjaar is er een te weinig leerdoelgerichte initiatie in het referentiekader van tijd, ruimte en socialiteit. In het tweede leerjaar wordt dit kader te weinig herhaald en te weinig geconcretiseerd of voldoende inzichtelijk geïntegreerd in de studie van de samenlevingen. In de eerste graad worden de doelstellingen 'historische vaardigheden' (historische methode, duiding, actualisering, interpretatie, enz.) onvoldoende op het graadvereiste niveau gerealiseerd.

Er is, leraarafhankelijk, een uitgesproken aandacht voor het beschrijvende en verklarende niveau van het geschiedenisonderwijs. De cognitieve benadering en vooral het nastreven van leerinhoudelijke volledigheid overheerst maar de manier waarop historische inhouden bestudeerd worden sluit onvoldoende aan bij de leerplandoelstellingen. De kennis van historische feiten wordt niet voldoende expliciet gekoppeld aan inzichten in relaties en ontwikkelingen en aan kenmerkende probleemstellingen. Uit de leerlingannotaties blijkt dat in de studie van de samenlevingen de toepassing van historische kritiek zelden aan bod komt; kaartstudie blijft veelal centraal aangestuurd door de leraar. Heuristiek en toepassing van onderzoeksvaardigheden met behulp van ICT komen ook weer leraarafhankelijk, te weinig voor. Planningsdocumenten tonen dat het leerproces overwegend leerboekgericht georganiseerd wordt.

De leerlingen gebruiken in bepaalde klassen van de eerste graad het werkboek dat bij het leerboek hoort. Door een nauwkeurige selectie van de opdrachten die gericht zijn op het beoefenen van de historische vaardigheden, is daar de leerplanrealisatie in orde. Spijtig dat deze werkvorm slechts in een minderheid van de klassen terug te vinden is.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie bestaat traditioneel uit dagelijks werk en examens. In het dagelijks werk is het aandeel van toetsen groot. Hier is, ook leraarafhankelijk, de evaluatie te weinig of onvoldoende valide. In de verzorgd opgestelde examens sluiten de inhouden van de vragen wel voldoende aan bij de leerplandoelstellingen. De historische vaardigheden worden wel veeleer eenzijdig geëvalueerd: situeren in de tijd, aanduiden en benoemen op een kaart, informatie uit bronnen halen, e.d. Maar door het gering beoefenen van de historische vaardigheden binnen het normale lesgebeuren, liggen de examens dus niet in het verlengde van het leerproces. De talrijke toetsen peilen overwegend naar reproductie van losstaande feiten, begrippen en verklaringen en toepassing van vergelijkende bronnenstudie. Historische kritiek komt in het geheel van de evaluatie te weinig voor. De behaalde resultaten voor geschiedenis zijn in heel wat klassen erg laag. Voor een aantal leerlingen liggen die evenwel in het verlengde van de resultaten die ze voor andere vakken behalen.

Leerbegeleiding Uit lesobservaties blijkt dat de leraren zich heel erg betrokken tonen met de leerlingen en dat ze in hun onderwijsproces overwegend het onderwijsleergesprek als werkvorm hanteren. Het frequenter hanteren van andere, meer interactieve werkvormen zou zeker geen afbreuk doen aan de deskundigheid van de leraar en zou de leerlingen meer vertrouwd maken met de boeiende aspecten van het historisch onderzoek.

Uitrusting De lessen geschiedenis vinden niet plaats in een vaklokaal. In het algemeen ondersteunen de beschikbare leermiddelen voor de leerlingen de leerbegeleiding minimaal. Wel beschikt elk leslokaal over projectiemogelijkheid (beamer), zodat het klassikaal gebruik van beelden mogelijk is.

Deskundigheidsbevordering Iedere leraar is overtuigd van de noodzaak en meerwaarde van consequente graadoverstijgende vakgroepwerking. De inhoudelijke aspecten zoals het gebruik van het referentiekader, de consequente opbouw en het gebruik van de structurele begrippen, het gezamenlijk uitbouwen van verticale leerlijnen voor het beoefenen van de historische vaardigheden kregen wel reeds aandacht, maar vonden voorlopig weinig draagvlak. De gezamenlijke ontwikkeling van een progressieve leerlijn, om de leerlingen tot het gewenste niveau van actief en zelfstandig leren en probleemoplossend denken en handelen binnen het vak te brengen, ontbreekt. Voor enkele leraren maakt geschiedenis slechts een klein deel uit van hun onderwijsopdracht. Frequentie opdrachtenwissels zijn een belasting voor de vakgroepwerking. De vakinhoudelijke en vakdidactische deskundigheid zijn aan actualisering toe.

3.1.1.6 Geschiedenis in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica (leerplan D/2003/0279/006)

Voldoet niet

De leerplanrealisatie voldoet niet omdat de leerplandoelen m.b.t. historisch inzicht met onvoldoende diepgang bereikt worden. Historische vaardigheden komen weinig of niet aan bod. De leerplancriteria voor ordening en selectie van de leerinhouden worden onvoldoende gerespecteerd. De leerlingenevaluatie is te weinig op de leerplandoelen afgestemd.

Onderwijsaanbod De studie van de 19de en 20ste eeuw gebeurt te eenzijdig op het beschrijvende en verklarende niveau van het historisch denken met hier en daar neiging tot overzichtsgeschiedenis. De historische inhouden worden onvoldoende geordend en geselecteerd op grond van de betrokken leerplancriteria (zie leerplan, rubrieken 4.2.1 en 4.2.2). Kenmerkende sociaal-culturele ontwikkelingen en de wederzijdse beïnvloeding van westerse en niet-westerse samenlevingen komen te weinig of met onvoldoende diepgang aan bod. In beide leerjaren wordt de leerstof wel chronologisch opgebouwd, maar het historisch referentiekader wordt niet inzichtelijk geïntegreerd in de studie van de meest kenmerkende ontwikkelingen en probleemvelden van de 19de en 20ste eeuw. De studie van historische inhouden gebeurt onvoldoende in het teken van onder meer inzichten in kenmerkende probleemstellingen en ontwikkelingslijnen, structuren en mechanismen en wisselwerking tussen domeinen van socialiteit. Het onderwijsleergesprek is de meest voorkomende werkvorm. Het zelfstandig beoefenen van de historische vaardigheden komt te weinig aan bod (leerplandoelen 12 - 23). De leerlingen krijgen wel een zoek- en verwerkingsopdracht die peilt naar de toepassingen van de historische methode met behulp van ICT- of andere informatiebronnen, maar de kwaliteit daarvan beantwoordt niet aan de graadgebonden leerplandoelstellingen.

Uitrusting De lessen vinden plaats in een vaklokaal. De beschikbaarheid en het gebruik van uitrusting en leermiddelen beantwoorden aan de minimale materiële leerplanvereisten. De dataprojectie wordt hoofdzakelijk gebruikt om het historisch verhaal en het onderwijsleergesprek te illustreren of te ondersteunen.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie is samengesteld uit dagelijks werk en examens. Het dagelijks werk bestaat uit herhalingstoetsen waar alleen kennisgerichte reproductie wordt bevraagd. De inhoud van de vragen sluit onvoldoende bij de leerplandoelen aan. Vragen betreffende synthese, ontwikkelingen, relaties, actualisering, kenmerkende probleemstellingen en duiding komen te weinig voor. Ook zoek- en verwerkingsopdrachten met toepassing van historische methode komen daar niet in voor. Historische vaardigheden worden wel beoordeeld in het zelfstandig werk, maar dit gebeurt niet op het niveau van de graadvereiste criteria. De open en algemene vraagstelling die zowel in toetsen als examens gehanteerd wordt, sluit wel aan bij het leerproces. Hierbij is het de bedoeling om het inzichtelijk niveau te toetsen. De evaluatiecriteria zijn daarbij erg vaag en staan daardoor een transparante en valide evaluatie in de weg. De eindresultaten voor geschiedenis voldoen voor de meeste leerlingen. Gezien de evaluatie niet valide is, zijn de resultaten geen objectieve weergave van de mate waarin de leerlingen de leerplandoelen beheersen.

Leerbegeleiding Het onderwijsleerproces verloopt hoofdzakelijk centraal gestuurd. De socratische methode wordt afgewisseld met het noteren van de leerlingen vermits zij niet over enige andere historische achtergrondinformatie beschikken. Wel werd binnen de vakgroep een compilatie van historische kaarten ontwikkeld. Wegens het gebrek aan andere meer interactieve didactische werkvormen wordt het leren leren van de leerlingen op het niveau van de derde graad te weinig ondersteund. Er is bijna uitsluitend aandacht voor het cognitief en memoriserend leren en onvoldoende voor informatieverwerving en -verwerking en het bijhorend probleemoplossend leren. Actieve werkvormen en zelfstandig werk komen zelden of nooit voor. Er is ook onvoldoende feedback op de leerprestaties van de leerlingen. De frequentie en de validiteit van de evaluatie zijn daartoe te beperkt om ondersteunend en remediërend te zijn voor het leerproces van de leerlingen.

Deskundigheidsbevordering Iedere leraar is overtuigd van de noodzaak en meerwaarde van consequente graadoverstijgende vakgroepwerking. De inhoudelijke aspecten zoals het gebruik van het referentiekader, de consequente opbouw en het gebruik van de structurele begrippen, het gezamenlijk uitbouwen van verticale leerlijnen voor het beoefenen van de historische vaardigheden kregen wel reeds aandacht, maar vonden voorlopig weinig draagvlak. De gezamenlijke ontwikkeling van een progressieve leerlijn, om de leerlingen tot het gewenste niveau van actief en zelfstandig leren en probleemoplossend denken en handelen binnen het vak te brengen, ontbreekt. Voor enkele leraren maakt geschiedenis slechts een klein deel uit van hun onderwijsopdracht. Frequente opdrachtenwissels zijn een belasting voor de vakgroepwerking.

3.1.1.7 Project algemene vakken in bso derde graad in de studierichting Kantoor (leerplannen D/2003/0279/001 en D/2012/7841/026)

Voldoet niet

Er kan niet worden aangetoond dat de leerplandoelstellingen in voldoende mate worden gerealiseerd. De evaluatiepraktijk is onvoldoende representatief voor de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod Er zijn ernstige tekorten voor drie clusters van eindtermen: functionele taalvaardigheid, functionele rekenvaardigheid en organisatiebekwaamheid. Zo wordt taalvaardigheid versmald tot spellingsvaardigheden los van elke context. De taaltaken die mikken op functionele mondelinge en schriftelijke taalvaardigheid zijn te weinig doelgericht geformuleerd. Binnen de cluster 'probleemoplossend denken' is er onvoldoende aandacht voor de rekenvaardigheden. De vakgroep heeft een uitgebreid thematisch aanbod ontwikkeld, met actuele thema's die aansluiten bij de interessesfeer en de leefwereld van de jongeren en die voldoende maatschappelijk relevant zijn. Een aantal themabundels bevatten te veel kennisgerichte informatie en zetten de leerlingen te weinig aan tot het nemen van initiatief inzake verwerking van de leerinhouden. De leerlingen worden wel aangezet om zelf informatie te zoeken, te verwerken en te gebruiken, maar de reflectie en de evaluatie verlopen leraargebonden nog te weinig doelgericht en jaaroverstijgend te weinig gelijkgericht. De vakgroep heeft recentelijk reeds inspanningen geleverd om de leerplandoelstellingen beter te realiseren en is zich bewust van heel wat verbeterpunten, en dit zowel binnen de graad als graadoverstijgend. Zo wil men een leerlijn ontwikkelen en ook de invuldidactiek vervangen door opdrachten die de ontwikkeling van de diverse vaardigheden tot doel hebben. Leraargebonden worden evenwel reeds activerende en groepsgerichte werkvormen gehanteerd en wordt de OVUR-methode doorgegeven, waardoor de leerlingen leren samenwerken en reflecteren over de opdrachten. Het aanbieden van nog meer uitdagende individuele en groepsgerichte opdrachten en het organiseren van concrete projecten door de leerlingen vormen een grote uitdaging.

Uitrusting De leraren beschikken over een voldoende krachtige leeromgeving. Er zijn voldoende mogelijkheden om geluids- en beeldmateriaal te integreren en deze mogelijkheden worden frequent ingezet. Het integreren van ICT-ondersteuning verloopt niet steeds soepel wegens een regelmatig haperende infrastructuur. Ander ondersteunend materiaal, zoals atlanten, rekenmachines en woordenboeken zijn in bijna elk lokaal beschikbaar. Actuele nieuwsbronnen zijn in voldoende mate aanwezig doch worden niet steeds aangewend.

Evaluatiepraktijk Het puntengewicht wordt evenredig verdeeld tussen het dagelijks werk en de examens. Zowel binnen het dagelijks werk (taken en toetsen) als binnen de examens is de evaluatiepraktijk onvoldoende representatief voor de leerplandoelen. Niet alleen ontbreekt er een evenwicht tussen de eindtermclusters, maar de evaluatiepraktijk is er onvoldoende op gericht de verworven vaardigheden van de leerlingen in kaart te brengen en hun leerproces te ondersteunen. De summatieve toetsen zijn overwegend kennisgericht en onvoldoende afgestemd op alle leerplandoelen. De vraagstelling peilt te weinig naar het probleemoplossend vermogen van de leerlingen. Een deel van het examen peilt naar de vaardigheden en is gericht op het verwerven en verwerken van informatie, maar de evaluatie is te weinig formatief bedoeld. Feedback over het leerproces wordt overwegend mondeling geboden en de verwachtingen betreffende het

nastreven van de vakgebonden attitudes zijn weinig omschreven. Het is duidelijk dat de visie van het leerplan rond een procesmatige invulling van de evaluatiepraktijk nog niet voldoende is doorgedrongen tot de vakgroep. De behaalde resultaten voor het vak zijn overwegend goed en leiden zelden tot een knelpunt bij de eindbeoordeling.

Leerbegeleiding De leerlingvriendelijke relatie, de nodige ondersteunende initiatieven en het zorgbeleid op schoolniveau bieden de leerlingen voldoende kansen. De beleidslijnen rond zorgverbreding (voor alle leerlingen) en zorgverdieping (voor de leerlingen met leermoeilijkheden) worden door de leraren ter harte genomen. Deze zorg bevindt zich grotendeels op het remediërend terrein.

Op het vlak van de preventieve leerbegeleiding worden aspecten van het leren leren niet voldoende systematisch geïntegreerd. Leerstrategieën en stappenplannen worden leraargebonden aangewend ter ondersteuning van het onderwijsleerproces. De vakgroep is er nog niet toe gekomen om de beginsituatie van leerlingen adequaat in kaart te brengen. Het gedifferentieerd afstemmen van de onderwijspraktijk op het ontwikkelingsniveau van de leerlingen is nochtans een unieke kans om leerwinst te boeken.

Deskundigheidsbevordering De leraren zijn gedreven en ze zetten zich individueel in voor het vak. De vakgroep is zich bewust van een aantal hiaten in de leerplanrealisering en heeft ook reeds inspanningen geleverd om tekorten weg te werken. Ze stelt zich constructief op en er is voldoende deskundigheid om door gezamenlijke leerplanstudie een nieuwe aanpak te realiseren.

3.1.1.8 Socio-economische initiatie in de basisoptie Moderne wetenschappen(leerplan D/2011/7841/009)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate bereikt. De leerplandoelstellingen worden volledig aangeboden en de ingezette leermiddelen laten toe om de leerplandoelstellingen te realiseren.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen worden in voldoende mate aangeboden. De leerlingen maken kennis met de economie als wetenschap. De drie vooropgestelde contexten uit het leerplan (ik als consument, ik als deel van het gezin en ik en de gemeenschap) komen voldoende aan bod. De twee projecten die voorzien zijn door het leerplan, missen evenwel de verwachte dwarsverbanden met het wetenschappelijk werk. Op die manier worden de gemeenschappelijke doelstellingen niet gerealiseerd. Vooral het tweede project mist hierdoor zijn oriënterend doel op het vlak van het kiezen van een studierichting (leerplan p. 8). Het onderzoekend leren wordt door de leerlingen in deze lessen voortdurend toegepast. De kennismaking met de socio-economische wereld verloopt via het OEVR-model (oriënteren, exploreren, verklaren, uitdiepen en reflecteren). De leerlingen kunnen hiermee een verklaring geven voor de maatschappelijke fenomenen waarmee zij geconfronteerd worden. De thema's participatie, solidariteit, mobiliteit, milieu en inkomsten en uitgaven worden behandeld gespreid over verschillende items, met name school, gemeente, België, Europa en de wereld. De verwachte begrippenkennis uit het leerplan komt voldoende aan bod. Hiermee bouwen de leerlingen een coherent kennisbestand uit. De leerlingen verwerven eveneens de verwachte vaardigheden zoals waarnemen, meten, communiceren, berekenen en probleemoplossend werken. Ook de vooropgestelde attitudes zoals het kunnen feiten van

meningen onderscheiden, een eigen mening vormen en de mening van anderen respecteren, bereid zijn samen te werken, het correct uitvoeren van opdrachten en een kritische maar objectieve ingesteldheid komen in voldoende mate aan bod. De verschillende onderdelen van het leerplan worden wel degelijk evenwichtig aangeboden. Het aanbod vertoont voldoende samenhang en is afgestemd op het verwachte beheersingsniveau van de leerplandoelstellingen.

Uitrusting De school beschikt over voldoende ruime leslokalen om het onderzoekend leren toe te laten, maar een klas van meer dan twintig leerlingen is niet ideaal om de vooropgestelde werkvormen toe te passen. In elk lokaal is minimaal een pc met internetverbinding en is er projectiemogelijkheid (beamer). Tijdens de lessen worden deze media effectief gebruikt. In de school is er geen openleercentrum. Mits reservatie kunnen de leerkrachten gebruik maken van een computerlokaal.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk is zowel proces- als productgericht. Zelfevaluatie en peerevaluatie worden in de procesevaluatie sporadisch toegepast. Hoewel vaardigheden en attitudes soms aan bod komen in de procesevaluatie, blijven de veelvuldige toetsen en de drie examens uitsluitend cognitief gericht. Het geheel van de proces- en de productevaluatie vertoont dan ook geen evenwicht. Dit vormt een sterk contrast met de manier waarop de leerplandoelstellingen worden aangeboden. Ook in de rapportering ontbreekt elk element van feedback in verband met het al dan niet bereiken van vaardigheidsgerichte of attitudinale leerplandoelstellingen.

Leerbegeleiding De leerlingen worden in hun onderzoekend leren prima geleid door hun leraren en door hun leerwerkboek. Voor eventuele bijkomende vragen kunnen de leerlingen steeds bij hun leerkracht terecht. Structurele remediëringsactiviteiten zijn er voor dit vak niet voorzien. Tijdens de lessen is er aandacht voor een correct taalgebruik door de leerlingen.

3.1.1.9 Techniek in de eerste graad A-stroom (D/2010/7841/017)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden evenwichtig aangeboden en met voldoende diepgang gerealiseerd. De evaluatie is valide. De materiële uitrusting ondersteunt de realisatie van de doelstellingen.

Onderwijsaanbod De eindtermen worden in voldoende mate en evenwichtig behandeld. Alle toepassingsgebieden komen goed aan bod, en aan alle kerncomponenten (technisch systeem, technisch proces, hulpmiddelen en keuzes) en dimensies (begrijpen, hanteren en duiden) wordt voldoende aandacht besteed. De vakgroep volgt niet strikt een handboek maar heeft een aantal techniekprojecten geselecteerd en uitgewerkt in een eigen cursus die in alle klassen gebruikt wordt. De cursus en de projecten zijn zo opgevat dat leerlingen techniek actief beleven. Slechts een enkele keer zijn er aspecten waarbij er een dunne grens is tussen techniek en plastische opvoeding. Het is nog een uitdaging om over de twee leerjaren nog beter te evolueren van sterk gestuurde naar meer open opdrachten.

De aanpak geeft geschikte ondersteuning aan de dimensies 'begrijpen' en 'duiden'. De belangrijke dimensie 'hanteren' wordt correct ingevuld en de 50% norm wordt gerespecteerd. De leerlingen krijgen voldoende kansen en mogelijkheden om vanuit eigen praktische realisaties en via de cyclische

stappen van het technologisch proces hun vaardigheden en talenten te exploreren, en dit met voldoende diepgang. Het vak techniek levert daarmee een gewaardeerde bijdrage aan het oriënterend karakter van de eerste graad.

Uitrusting Het didactisch materiaal en de materiële voorzieningen ondersteunen het bereiken van de doelstellingen. De vaklokalen bieden voldoende ruimte en uitrusting om in functie van de grootte van de klasgroep actief en constructief te leren. Er zijn voldoende les- en werktafels, opbergruimte, voldoende machines en gereedschappen. Voor mechanische vaardigheden kan de school nog enige aanvulling voorzien in aangepaste materialen en werktuigen. De ICT-integratie is verzekerd door laptops, die gereserveerd zijn voor het vak techniek en die regelmatig in de projecten worden ingeschakeld. Het beleid investeert actief in de materiële ondersteuning van het vak.

Evaluatiepraktijk De evaluatie is een vorm van permanente evaluatie. In elk project staat procesevaluatie voorop via de beoordeling van vaardigheden in de uitvoering van de verschillende stappen van de projectrealisaties. Daarin speelt ook zelfevaluatie door de leerling een belangrijke rol. De leraren zijn nog zoekende om ook attitudes te betrekken in de evaluatie. 'Begrijpen' en 'duiden' worden extra getoetst via een schriftelijke beurt en huistaken, maar krijgen geen overdreven gewicht. Om de betrouwbaarheid nog te verhogen werken de leraren verder aan een vierdelige beoordelingsschaal en definiëren ze nog beter wat de gestelde verwachtingen zijn.

Leerbegeleiding In de lessen heerst er een aangenaam leer- en leefklimaat. De leerlingen worden zo goed mogelijk begeleid en de techniekenprojecten dragen positief bij tot de motivatie van de leerlingen. De werkvormen zijn activerend en aspecten zoals veilig werken krijgen voldoende aandacht.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking is dynamisch. De leraren overleggen veel en werken constant aan de verfijning en verbetering van de gebruikte cursus. Ook de effectiviteit van de beoordelingsbladen bij de evaluatie wordt constant bevraagd en bijgesteld. De leraren zetten nieuwe projecten op stapel en toetsen de geselecteerde techniekprojecten kritisch af aan de leerplandoelstellingen. Zo zijn ze op zoek om het toepassingsgebied biochemie nog beter te vatten. Ze versterken hun eigen competenties via regelmatige nascholing en via leren van elkaar.

3.1.1.10 Wiskunde in de eerste graad A-stroom (D/2009/7841/003)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden evenwichtig en met voldoende diepgang gerealiseerd. De didactische uitrusting ondersteunt het bereiken van de leerplandoelstellingen. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

Onderwijsaanbod De leerplandoelstellingen worden nagenoeg volledig aangeboden. De leerplandoelstellingen omtrent vaardigheden en attitudes kennen, met uitzondering van de rekenvaardigheden, een weinig expliciete behandeling. Ze worden te veel beschouwd als vanzelfsprekend aanwezig doorheen heel het curriculum. Een gerichte invulling ontbreekt. Er zijn enkele goede tot zeer goede aanzetten, maar het gebeurt voorlopig nog te geïsoleerd. Verder worden nogal wat items van ruimtemeetkunde (en in het tweede jaar soms ook gelijkvormigheid) in een aantal klassen niet of met onvoldoende diepgang behandeld, omdat ze altijd op het einde van het

schooljaar worden geprogrammeerd en er dan onderwijstijd tekort is. Het valt in 't algemeen op dat veel klassen amper aan hun quotum van voorziene lesuren komen, omdat de school in de eerste graad veel extra-curriculaire activiteiten organiseert.

Voor de evenwichtige verdeling van de onderwijstijd over de twee leerjaren en binnen elk leerjaar volgt de school de suggesties van het leerplan. De planning en de concrete invulling van de leerstof gebeurt op basis van het handboek. De band met de leerplandoelen wordt bewaakt. De vakgroep stelt de jaarplanning gemeenschappelijk op en ondersteunt hiermee de gelijkgerichtheid van het onderwijsleerproces in alle klassen van de eerste graad.

In alle klasgroepen is de diepgang van de aangeboden leerstof voldoende. De leraren houden voldoende rekening met de uitgangspunten van de beheersingsniveaus aangegeven door het leerplan. Daarbij wordt er echter weinig gedifferentieerd omgegaan met de verdiepingsdoelstellingen.

Onderwijsorganisatie	De klassen zijn niet heterogeen samengesteld, maar ingedeeld volgens de basisopties van het tweede leerjaar en volgens de keuzevakken van het eerste leerjaar. De keuze voor vijf lesuren in het tweede leerjaar voor de basisoptie Handel komt de beklijving van de basisdoelstellingen ten goede. Die keuze is niet gemaakt voor het eerste leerjaar.
Uitrusting	De didactische uitrusting om de doelstellingen te realiseren is aanwezig. In elk lokaal zijn er minimaal een beamer en een pc/laptop ter beschikking. De leraren maken er in hun lessen consequent en doelgericht gebruik van. Voor actieve computerfaciliteiten met de leerlingen zelf moet uitgeweken worden naar een ICT-lokaal. Dit gebeurt in de eerste graad niet vaak. Daarmee worden kansen gemist op een eigentijdse functionele ondersteuning van het wiskunde leerproces, in het bijzonder voor de meetkunde in het tweede leerjaar.
Evaluatiepraktijk	De evaluatie is representatief voor de verschillende componenten van de leerstof. De toetsen en examens zijn verzorgd en de beoordelingen zijn betrouwbaar en transparant. 'Dagelijks werk' krijgt vooral schriftelijk vorm via korte toetsen en herhalingstoetsen, waardoor de nadruk nogal eenzijdig op productevaluatie gelegd wordt. Elementen voor procesevaluatie zijn nog niet sterk uitgewerkt. Sommige leraren werken met taken of opdrachten en quoteren die ook, maar vaardigheden worden niet gericht geëvalueerd, met uitzondering van de reken- en soms de tekenvaardigheden. Ook een efficiënte beoordeling van vakgebonden attitudes komt niet voor in de evaluatie. Leraarafhankelijk zijn er vernieuwende impulsen maar over het algemeen is de evaluatie nog klassiek en kennisgericht. De examenvragen zijn verzorgd en bevatten naast de puntenverdeling ook de correcte koppeling met de percentages van de beheersingsniveaus uit het leerplan. De verdeling over de verschillende leerstofcomponenten is voldoende evenwichtig. Alle klassen krijgen hetzelfde examen, enige aanpassing voor de basisoptie Handel niet te na gesproken. De vakgroep controleert sinds dit schooljaar grondiger de relatie met de leerplandoelstellingen, om zo te komen tot meer effectiviteit en meer validiteit.

De vakgroep legt de lat hoog, waardoor nogal wat klassen zwakke resultaten behalen, zowel in het eerste als in het tweede leerjaar. Dat heeft voorlopig nog niet geleid tot bijstellingen. Het is een uitdaging voor de vakgroep om hieraan te werken en om bijvoorbeeld het aandeel van de verdiepingsdoelstellingen in de evaluatie kritisch te bekijken. Het is duidelijk dat in veel klassen de gemiddelde leerling hiervoor overvraagd is.

Leerbegeleiding De omgang met de leerlingen is constructief en bemoedigend. De didactische aanpak is zorgzaam, maar reikt meestal niet verder dan het onderwijsleergesprek. Er zijn aanzetten tot het gebruik van meer activerende werkvormen, maar ze zijn leraargebonden.

De toetsen en examens worden besproken met de leerlingen. Er worden opvallend veel remediëringsacties opgezet om tekorten bij te werken, soms ook via het elektronisch platform. De leraren zijn op elk moment beschikbaar voor extra uitleg. Naast de individuele initiatieven van de leraren is er nog de structurele leerbegeleiding die ook sterk inzet op remediëring. Daarmee krijgt de curatieve leerbegeleiding te veel aandacht ten koste van de preventieve aanpak. Het preventieve aspect is nog te weinig consequent geïntegreerd in het didactisch handelen, ondanks goede initiatieven van een aantal leraren. De leerstofgerichtheid van de lessen blijft hoog, waardoor het leren van de leerling te weinig de centrale plaats krijgt die het verdient. 'Leren leren' blijft vaak beperkt tot het informatief aanbieden van schema's, theorieën en algemene studietips. Een systematische vorderingsaanpak van de leervaardigheden over de twee leerjaren heen ontbreekt.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking is dynamisch. Er wordt frequent overlegd, formeel dan wel informeel. De vakgroep probeert sturing te geven aan een gezamenlijke visie en aanpak van de wiskunde in de eerste graad. Toch is er nog ruimte voor meer systematiek in de werking, met name rond het rendement van het onderwijsleerproces. Ook de innovatieve kracht van de vakgroep kan versterkt worden inzake preventieve leerbegeleiding, procesgerichtheid en evaluatievormen. Interessante individuele initiatieven van leraren worden nog niet geconsolideerd op vakgroepniveau. De talrijk gevolgde nascholingen ondersteunen de professionalisering van de vakgroep.

3.1.1.11 Wiskunde in aso tweede graad in de studierichting Economie (leerplan D/2002/0279/047)

Voldoet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in voldoende mate gerealiseerd. De meeste leerplandoelen komen op een evenwichtige wijze en met voldoende diepgang aan bod. De evaluatie is voldoende valide en transparant.

Onderwijsaanbod De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming van de bovenvermelde studierichting.

De meeste leerplandoelen en eindtermen worden op een evenwichtige wijze en met meer dan voldoende diepgang behandeld. De vakgroep stelt de jaarplannen gezamenlijk op, evalueert jaarlijks de leerplanrealisatie en stuurt bij indien nodig.

In alle klassen wordt het onderdeel 'rekenen met kansen' met weinig diepgang behandeld. Bij het onderdeel 'statistiek' wordt het berekenen van centrummaten en spreidingsmaten uitgebreid inge oefend, terwijl het

interpreteren van voorstellingen en tabellen van statistische gegevens wordt onderbelicht.

Het naast elkaar aanbieden van twee leerwegen in de studierichting Economie (leerweg 4 en leerweg 5) is ingegeven door de zorg om in de tweede graad een zo breed mogelijke basis aan te bieden om een ruime studiekeuze open te laten in de derde graad. Hierdoor biedt de school voor eenzelfde structuuronderdeel twee verschillende inhouden aan. In de officiële documenten (notulen van de delibererende klassenraad, adviezen, rapporten) werden tot heden weinig conflicten vastgesteld. De vakgroep waakt er echter onvoldoende over dat de uitgangspunten (uitstel van studiekeuze en eenpoligheid van de studierichtingen van de tweede graad) worden gevrijwaard en er geen hypotheek wordt gelegd op de aansluiting met de derde graad.

Uitrusting De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De vakgroep maakt niet efficiënt gebruik van het computerpark van de school, deels omdat de computerklassen niet altijd vlot toegankelijk zijn. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden gerealiseerd door het grafisch rekentoestel functioneel in te zetten. Recentelijk werkte de vakgroep een leerlijn met betrekking tot ICT-gebruik uit. Deze leerlijn brengt de verwachte ICT-integratie in het aanbod in kaart. De wijze waarop ICT ook in de evaluatie aan bod komt, is echter niet duidelijk. De meerwaarde van een digitale leeromgeving is op dit ogenblik beperkt.

Evaluatiepraktijk In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na met wisselend succes. Het aantal examenopgaven is redelijk en de vragen hebben een behoorlijke moeilijkheidsgraad. Er worden concrete en korte vragen gesteld en het aantal kettingvragen is beperkt. De examens bevragen zowel rekenvaardigheden als de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden). Voornamelijk in het tweede jaar van de tweede graad ligt de klemtoon veelal bij de rekenvragen waardoor een vraag niet altijd eenduidig de beoogde leerplandoelstelling meet. Sommige vragen overstijgen de leerplandoelen en niet elke vraag is even duidelijk gesteld. De vakgroep hanteert soms veeleer spreektaal dan schrijftaal om een vraag te formuleren.

Noch bij het opstellen van de examenvragen noch bij het plannen van de leerstof houdt de vakgroep voldoende rekening met de regelgeving. Voornamelijk in de klasgroepen met vijf wekelijkse lestijden bevragen sommige examens voornamelijk uitbreidingsleerstof wat de validiteit van de toetsing in het gedrag brengt.

De evaluatie verloopt over het algemeen zeer transparant. Elke toets wordt voorzien van een puntenverdeling en de toetsen worden nauwgezet verbeterd.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hieromtrent weinig afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen. De leraren maken op dit ogenblik geen onderscheid tussen vakattitudes en algemene attitudes. De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende

manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hieromtrent weinig afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen. De leraren maken op dit ogenblik geen onderscheid tussen vakattitudes en algemene attitudes.

Leerbegeleiding De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

Ondanks de heterogeen samengestelde lesgroepen wordt binnenklasdifferentiatie slechts in beperkte mate toegepast en blijkt de frontale aanpak en het klassieke onderwijsgesprek de norm.

De leraren streven een hoog niveau van cognitieve vaardigheden en rekenvaardigheden na alleen wordt de preventieve leerbegeleiding niet efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Een aantal leerlingen behaalt de norm niet. Deze vaststelling heeft tot op heden niet geleid tot een bijsturing van de lespraktijk en/of tot een hertekening van de evaluatiepraktijk. Een systematische aanpak van het 'leren leren' doorheen de graden en het verder uitwerken van verticale leerlijnen is nu aan de orde. Diverse leerlingen hebben duidelijk moeite om de door de vakgroep gehanteerde 'wiskunde-taal' te begrijpen.

De vakgroep laat zich nog teveel leiden door het handboek om de leerstof te plannen, aan te bieden en te evalueren. Diverse leraren maken gebruik van digitale presentatiemiddelen om het leerproces te ondersteunen. Een verzorgd digitaal bordschema voorkomt echter niet dat de leerlingennotities soms zeer slordig en weinig overzichtelijk zijn.

De leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets. Op schoolniveau worden er allerhande initiatieven genomen om deze curatieve leerbegeleiding te ondersteunen. De evaluatiepraktijk is op dit ogenblik echter nog onvoldoende gericht op het detecteren van de concrete remediëringsnoden van de individuele leerling waardoor de nuttige en zinvolle initiatieven niet altijd even doeltreffend zijn.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep wiskunde bewaakt sterk het niveau van de aangeboden leerstof. De vakgroep houdt (soms onbewust) vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit (competentiegericht leerplan, regelgeving, instroom, ...). De vakgroepwerking stoelt voornamelijk op informele contacten. Vakinhoudelijke aspecten worden in beperkte mate besproken en een discussie over activerende werkvormen en vaardigheidsgericht evalueren werd nog niet gevoerd.

De planningsdocumenten worden waar mogelijk gemeenschappelijk opgesteld en zijn in voldoende mate geënt op de leerplandoelstellingen. Op basis van vastgestelde tekorten worden de planningen systematisch bijgestuurd. De vakgroep houdt bij de planning weinig rekening met een

homogene spreiding van de basis-, uitbreidings- en verdiepingsleerstof over het gehele schooljaar.

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren voornamelijk vakgerichte nascholing gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is veeleer beperkt.

3.1.1.12 Wiskunde in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde (leerplan D/2004/0279/019)

Voldoet niet

De eindtermen en de leerplandoelstellingen worden in onvoldoende mate gerealiseerd. Uitbreidingsdoelen en weinig aan het leerplan gerelateerde leerstofonderdelen nemen een zeer groot gedeelte van de onderwijstijd in beslag. De basisleerstof wordt niet evenwichtig gepland waardoor de evaluatie onvoldoende valide is met het oog op de attestering van de leerlingen.

Onderwijsaanbod De vaststellingen hebben betrekking op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de bovenvermelde studierichtingen.

De studierichtingen van de pool wiskunde worden gedifferentieerd (met zes of acht wekelijkse lestijden) aangeboden. In de klassen met acht wekelijkse lestijden worden naast de verplichte leerstofonderdelen diverse uitbreidingsdoelen met zeer veel diepgang behandeld. Tevens komen verscheidene items (zoals onder andere analytische meetkunde en theoretische bewijzen van stellingen) uitgebreid aan bod. Voornamelijk in het tweede jaar van de tweede graad wordt er zoveel leerstof (die niet meer aan het leerplan kan worden gerelateerd) aangeboden dat het evenwicht in het aanbod volledig zoek is. Ook in de klassen met zes wekelijkse lestijden wordt de leerstof niet evenwichtig gespreid over de twee graadjaren.

De leerplandoelen en specifieke eindtermen met betrekking tot de onderzoekscompetentie (ET20, ET21 en ET22) worden in alle klassen van de pool wiskunde zowel in het eerste als in het tweede jaar van de derde graad met veel zorg behandeld. De vakgroep werkte nauwgezet planningsschema's uit en legde evaluatiecriteria vast. De voorgestelde onderzoeksopdrachten zijn inhoudelijk van een hoog niveau en gaan veelal uit van een concreet probleem. De onderzochte onderwerpen zijn origineel en de leerlingen integreren moeiteloos de reeds verworven kennis van zowel wiskunde als andere vakken. Het leren stellen van een concrete onderzoeksvraag en het zinvol invullen van de reflectiemomenten op het einde van het onderzoek, dienen nog verder te worden uitgewerkt.

Uitrusting De materiële uitrusting om de leerplandoelstellingen te realiseren voldoet. De vakgroep maakt niet efficiënt gebruik van het computerpark van de school, deels omdat de computerklassen niet altijd vlot toegankelijk zijn. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden nipt gerealiseerd. De vakgroep maakt vlot gebruik van het grafische rekentoestel maar algebraïsche en meetkundige pakketten worden niet ingezet om het leerproces te ondersteunen. Recentelijk werkte de vakgroep een leerlijn met betrekking tot ICT-gebruik uit. Deze leerlijn brengt de verwachte ICT-integratie in het aanbod in kaart. De wijze waarop ICT ook in de evaluatie aan bod komt, is niet expliciet opgenomen. De meerwaarde van een digitale leeromgeving is op dit ogenblik beperkt.

Evaluatiepraktijk

In alle lesgroepen streeft men een hoog niveau na met wisselend succes. Bij de evaluatie gaat men veeleer uit van de leerinhouden en verliest men soms de relatie tussen de vragen en de leerplandoelen uit het oog. Op sommige examens wordt voornamelijk uitbreidingsleerstof getoetst terwijl men de mate waarin de leerlingen de basisleerstof hebben verwerkt slechts beperkt onderzoekt.

De vragen zijn voornamelijk gericht op rekenvaardigheden terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (tekenvaardigheden, denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden, wiskundige taalvaardigheden) weinig aan bod komen. Vele vragen peilen naar identiek dezelfde doelen terwijl andere beperkt of niet worden bevraagd. De evaluatie is veeleer kennis- en toepassingsgericht dan competentiegericht. De beperkte validiteit en representativiteit van bepaalde examens zorgen voor weinig betrouwbare en valide evaluatiegegevens.

Op schoolniveau werden nog geen concrete afspraken gemaakt over de evaluatie van de onderzoeksopdrachten in de verschillende polen. De vakgroep kiest ervoor de evaluatie van de onderzoeksopdrachten te verrekenen in het examencijfer. De verfijning van de gehanteerde evaluatiecriteria is nu aan de orde.

Op dit ogenblik bestaan er grote verschillen tussen de evaluatie van parallelle klasgroepen van eenzelfde structuuronderdeel (die geacht zijn eenzelfde leerplan te volgen). Het formuleren van enkele minimale afspraken met duidelijke evaluatiecriteria waar elke leraar zich aan houdt, dringt zich op.

Over het algemeen verloopt de evaluatie voldoende transparant. De puntenverdeling wordt steeds vooraf medegedeeld en elke toets wordt nauwgezet verbeterd. Naast het feit dat de vragen op het mondelinge examen in het tweede jaar van de derde graad aan bijna geen enkele leerplandoelstelling kunnen worden gerelateerd, zijn ook de evaluatiecriteria onvoldoende geëxpliciteerd. De evaluatiedocumenten vermelden onvoldoende de gegevens die hebben geleid tot het toekennen van een bepaald cijfer.

De vakgroep is nog op zoek naar een doeltreffende manier om attitudes in de evaluatie op te nemen. Op vakgroepniveau werden hieromtrent geen afspraken gemaakt en de invulling vertoont leraargebonden verschillen. De leraren maken op dit ogenblik geen onderscheid tussen vakattitudes en algemene attitudes.

Leerbegeleiding

De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht op zowel inzet als prestatie. De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

Ondanks de heterogeen samengestelde lesgroepen wordt binnenklasdifferentiatie slechts in beperkte mate toegepast en blijkt de frontale aanpak en het klassieke onderwijsgesprek de norm.

De leraren streven een hoog niveau van cognitieve vaardigheden en rekenvaardigheden na alleen wordt de preventieve leerbegeleiding niet

efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen. Een aantal leerlingen behaalt de norm niet. Deze vaststelling heeft tot op heden niet geleid tot een bijsturing van de lespraktijk en/of tot een hertekening van de evaluatiepraktijk binnen de vakgroep. Een systematische aanpak van het 'leren leren' doorheen de graden en het uitwerken van verticale leerlijnen is nu aan de orde. Een aantal leerlingen heeft duidelijk moeite met het begrip van de door de vakgroep gehanteerde 'wiskunde-taal'.

De vakgroep laat zich nog teveel leiden door het handboek om de leerstof te plannen, aan te bieden en te evalueren. Diverse leraren maken gebruik van digitale presentatiemiddelen om de lessen te ondersteunen. Een verzorgd digitaal bordschema voorkomt echter niet dat de leerlingennotities soms zeer slordig en weinig overzichtelijk zijn.

De leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets. Op schoolniveau worden er allerhande initiatieven genomen om deze curatieve leerbegeleiding te ondersteunen. De evaluatiepraktijk is op dit ogenblik echter nog onvoldoende gericht op het detecteren van de remediëringsnoden van de individuele leerling waardoor de genomen initiatieven niet altijd even doeltreffend zijn.

Om de interesse en het enthousiasme bij de leerlingen te prikkelen neemt de school deel aan de verschillende wiskundeolympiades en andere wedstrijden.

Deskundigheidsbevordering

De vakgroep wiskunde bewaakt sterk het niveau van de aangeboden leerstof. De vakgroep houdt (soms onbewust) vast aan tradities en heeft niet altijd oog voor de veranderende onderwijsrealiteit (competentiegericht leerplan, regelgeving, instroom, ...). De vakgroepwerking stoelt voornamelijk op informele contacten. Vakinhoudelijke aspecten worden in beperkte mate besproken en een discussie over activerende werkvormen en vaardigheidsgericht evalueren werd nog niet gevoerd.

De planningsdocumenten worden waar mogelijk gemeenschappelijk opgesteld. De vakgroep houdt bij de planning weinig rekening met een homogene spreiding van de basis-, uitbreidings- en verdiepingsleerstof over het gehele schooljaar. Een intensieve leerplanstudie en een betere leerplangerichte evaluatie zouden de vastgestelde hiaten in het aanbod en de evaluatie kunnen wegwerken.

Tijdens de twee schooljaren voorafgaand aan de doorlichting hebben enkele leraren voornamelijk vakgerichte nascholing gevolgd. De multiplicatie van de inhouden is veeleer beperkt.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex so, art. 15, §1, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex so, art. 15, §1, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex so, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex so, art. 111, §3)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex so, art. 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex so, art. 15, §1, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex so, art. 115/4)	ja
Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex so, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex so, art. 115, derde alinea en 252, §2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex so, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning.

Motivering

Het uitgangspunt voor de studiebegeleiding is de visietekst van de inrichtende macht. Op basis van dit beleidsdocument stelt de school algemene doelstellingen voorop die verantwoord worden vanuit haar pedagogisch project en vanuit de kenmerken van haar leerlingenpopulatie. De school pleit hierin voor een leerbegeleiding op maat, met aandacht voor zowel de preventieve als de curatieve aspecten. Uit het onderzoek blijkt echter dat deze doelen vooral worden geoperationaliseerd in de curatieve, remediërende benadering. Concrete doelen rond preventieve leerbegeleiding zijn op schoolniveau minder sterk uitgewerkt. Dit uit zich ook in het onderwijsleerproces, waar leraren vasthouden aan een veeleer kennisgerichte benadering en evaluatie (zie ook evaluatiepraktijk).

De leerbegeleiding is over alle graden uitgebouwd en wordt grotendeels ingevuld met GOK-uren. Een beleidscel studiebegeleiding ondersteunt twee coördinatoren die voornamelijk instaan voor de praktisch-organisatorische werking. Op aansturing van de klassenraad organiseren zij een uitgebreide reeks van vooral remediërende acties en volgen ze op. Het consequent gebruik van elektronische volg- en databanksystemen garandeert hierbij een overzichtelijke registratie.

De bereidheid om tekorten van leerlingen bij te werken is in alle vakgroepen groot. In die mate dat het systeem van remediërende leerbegeleiding een institutioneel karakter dreigt te krijgen. Een voorbeeld hiervan zijn de 'bijkomende proeven' in januari na de eerste examenperiode. In de eerste graad komt dit voor wiskunde en Frans vrij frequent voor. Voorafgaand aan de bijkomende proeven wordt een remediëringstraject aangeboden.

De school heeft ook enige aandacht voor de preventieve aspecten van leerbegeleiding, maar de initiatieven zijn nog beperkt. Voor leerlingen met een geattesteerde leerstoornis worden handelingsplannen opgesteld en opgevolgd waarin de individueel genomen sticordi-maatregelen vermeld worden. De beleidscel en de coördinatoren doen inspanningen om het 'leren leren' te stimuleren, vooral in de eerste graad (workshops studiemethode, avondstudie, ...). Uit de doorgelichte vakken blijkt echter dat dit op het uitvoeringsniveau slechts beperkt opgenomen wordt door de leraren. Leraren gaan zelden verder dan het geven van algemene studietips en het inschakelen van herhalingslessen. De didactische praktijk is nog weinig afgestemd op de leernoden en het profiel van de leerlingen. Ook aspecten van preventieve leerbegeleiding, zoals het aanwenden van interactieve werkvormen en gedifferentieerd lesgeven, zijn nog niet sterk ingeburgerd en komen slechts leraarafhankelijk voor.

De efficiëntie van de organisatie en de werking van de leerbegeleiding op schoolniveau wordt door de cel studiebegeleiding goed bewaakt, onder andere via een jaarlijkse evaluatie en bijsturingen. De effectiviteit op leerlingenniveau wordt vrijwel niet onderzocht. De school heeft geen systematisch zicht op de opbrengst van haar (uitgebreide) remediëeringsinspanningen, bijvoorbeeld op de doeltreffendheid van de 'bijkomende proeven' (januari). Transparante criteria, meetbaar geformuleerde doelstellingen en gepaste beoordelingsmethodes om dit na te gaan ontbreken vooralsnog.

Ondanks de aansporingen van het beleid tot innovatieve processen, is de ontwikkeling van de leerbegeleiding op vakgroepniveau nog onvoldoende dynamisch en gelijkgericht. Meer aandacht voor de didactische uitwerking van de preventieve leerbegeleiding dringt zich op. Professionaliseringsinspanningen, onder andere in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdienst, moeten een garantie bieden tot een meer integrale en meer kwaliteitsvolle aanpak van het leerbegeleidingsproces.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid.

Motivering

De school beschikt over een uitgeschreven visie op evalueren en werkte uitgebreide en duidelijke procedures uit om te delibereren. Het beleid kiest steeds in overleg met de vakgroep de meest geschikte evaluatievorm. De school hanteert soms hoge eisen om te slagen (zo wordt de norm voor sommige vakken gelegd op 60%). Om dergelijke normen te hanteren, is een valide, evenwichtige en transparante evaluatie een noodzaak.

De concrete uitwerking van het evaluatiebeleid wordt in handen gegeven van de vakgroepen. De doelstellingen van de evaluatie zijn weinig gericht op resultaat mede omdat de formele vakgroepwerking niet steeds even efficiënt is georganiseerd om de gekregen verantwoordelijkheid op te nemen. Een aantal vakgroepen richten zich te weinig op het leerplan waardoor de evaluatie verschilt naargelang de graad of het vak. Noch het leerplan, noch de regelgeving vormen voor een aantal vakken de uitgangsbasis van de evaluatie. De evaluatie van sommige vakken gaat veel verder dan het leerplan of de eindtermen vereisen.

Niettegenstaande het aantal wekelijkse lestijden het gewicht van een vak mee bepaalt, hebben ook de vakken met een beperkt aantal lestijden per week hun inbreng bij de deliberatie. Op dit ogenblik wordt de evaluatie voor deze vakken nog weinig ingezet om mogelijke B- en C-attesten te motiveren of om positieve adviezen te formuleren.

De evaluatie gebeurt veelal kennis- en productgericht. De vakgroepen houden slechts beperkt rekening met de richtlijnen in de visietekst van de school. Nochtans vermeldt deze tekst duidelijk de criteria waaraan een valide evaluatie dient te voldoen. Toch ziet een aantal leraren de noodzaak niet in om de evaluatiepraktijk aan te passen.

De school stimuleert het gezamenlijk opstellen van examens om de horizontale samenhang te bewaken. Het beleid moedigt de vakgroepen tevens aan om verticale leerlijnen uit te werken mede om de evaluatie breder te maken. Niet voor elk vak werden deze leerlijnen reeds functioneel uitgewerkt waardoor de impact op de klas- en evaluatiepraktijk beperkt blijft. Waar ze bestaan, focussen de leerlijnen zich voornamelijk op het aanbod en minder op de evaluatie.

Omtrent de evaluatie van vakattitudes werden geen afspraken gemaakt. Enkel in het bso bestaat er een attituderapport. Er is op dit ogenblik een grote verscheidenheid aan evaluatieculturen binnen de verschillende vakgroepen waardoor attitudes voor het ene vak wel en voor het andere vak niet worden meegerekend in het evaluatiecijfer. De leraren maken tevens weinig onderscheid tussen vakattitudes en algemene attitudes.

De school werkte een degelijk rapporteringssysteem uit dat de leerling een duidelijk beeld geeft van zijn vorderingen en de resultaten statistisch vergelijkt met de rest van de klasgroep. Het beleid gaat ervan uit dat een efficiënte rapportering een goede graadmeter is voor een valide evaluatie. Het erkenningsonderzoek toont echter aan dat dit niet noodzakelijk het geval blijkt.

Voor een aantal doorgelichte vakken stemmen de vakgroepen en/of lerarende evaluatie namelijk onvoldoende af op de leerplandoelen en evalueren overwegend kennisgericht en reproductief. Hierdoor geven de evaluatiegegevens voor die vakken geen betrouwbaar beeld van de gerealiseerde leerplandoelstellingen. Bovendien is de evaluatie niet steeds afgestemd op het meten van de concrete remediëringssnoden van de individuele leerling. De beperkte doeltreffendheid van de remediëringen kan worden vastgesteld door het feit dat grote groepen leerlingen nog steeds zeer laag scoren en dat de adviezen van de klassenraad niet altijd worden gevolgd.

Een A-attest wordt soms gekoppeld aan een vakantietaak. Deze taak heeft tot doel eventuele lacunes bij de leerling weg te werken of de leerstof tijdens de vakantie te onderhouden. Niettegenstaande de vakantietaak louter remediërend is bedoeld, blijkt het statuut van het vakantiewerk onduidelijk omschreven in het schoolreglement. Het beleid dient hier duidelijkheid te creëren.

De motivering van de B- en C-attesten vermeldt naast de onvoldoendes tevens de al dan niet verworven leerinhouden. De aangeboden remediëring wordt eveneens opgenomen in de motivering maar de formulering is voor verbetering vatbaar. De aard van de aangeboden remediëring is niet altijd even duidelijk vermeld evenmin als de frequentie van de remediëringen. De klassenraadcommentaren op de diverse tussentijdse rapporten zijn tevens te weinig informatief om deze lacune op te vangen.

Opmerkelijke tekorten voor een bepaald vak worden opgevolgd door de directie die er eventueel een begeleidingstraject voor de betrokken leraar of vakgroep aan koppelt. Ondanks deze aanpak blijven grote groepen leerlingen voor bepaalde vakken stevast tekorten vertonen. Sommige leraren zien blijkbaar de nood niet in om hun evaluatiepraktijk bij te sturen.

Enkele leraren volgden de laatste jaren een aantal nascholingen betreffende evaluatie maar dit kaderde niet in een algemeen plan om de evaluatiepraktijk meer te richten op het leerplan en/of de competenties. Recentelijk startte de school een traject om de evaluatie breder te maken.

Op beleidsniveau worden er een aantal initiatieven genomen om de ontwikkelingsdynamiek binnen de vakevaluatie aan te moedigen (inschakelen van de pedagogische begeleidingsdienst, pedagogische studiedag omtrent breed evalueren, ...). De directie schuift tevens de evaluatiepraktijk als beleidsprioriteit naar voren voor het volgende schooljaar.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

De school wordt geleid door een directieteam, bestaande uit vier directieleden, die volledig complementair samenwerken. Er is een duidelijke taakverdeling met oog voor samenhang, zodat alle directieleden op de hoogte blijven van alle onderdelen van het schoolleven. Voor verschillende processen in de schoolorganisatie wordt het directieteam ondersteund door coördinatoren. Ook voor hen is er een duidelijke taakinvulling. Dankzij deze organisatiestructuur met een functioneel middenkader krijgt het gedeeld leiderschap meer vorm en fungeert de directieraad als een denktank voor het bepalen van onderwijskundige prioriteiten. Door het voeren van een opendeurbeleid, wil het directieteam de interne communicatie stimuleren. Via functioneringsgesprekken en door het bepalen van agendapunten voor de vakgroepen tracht men de leerplanrealisatie aan te sturen en de gelijkgerichtheid te bewaken. Hoewel er reeds positieve effecten hiervan merkbaar zijn, is er echter nog onvoldoende opvolging waardoor zowel de realisatie van het curriculum, als de invulling van sommige onderwijsprocessen kwalitatief sterk uiteenlopend en soms onvoldoende zijn.

De school profileert zich als een zorgzame en sportieve school met een aso, bso en tso aanbod. De klemtoon ligt op het welbevinden van leerlingen en personeel waarbij gelijkheid centraal staat. De school communiceert haar visie en haar opvoedingsproject onder meer via haar website en het schoolreglement. Ze heeft er ook oog voor om op systematische wijze de schoolvisie in herinnering te brengen bij het personeel tijdens personeelsvergaderingen en bij de leerlingen via tal van acties die kaderen binnen het pedagogisch project. De visie op kwaliteitsvol onderwijs wordt verder geconcretiseerd in het schoolwerkplan en in een aantal visieteksten. In deze beleidsdocumenten worden doelstellingen die rechtstreeks verband houden met de lespraktijk (evaluatie, leerbegeleiding, innovatie) echter niet altijd concreet geformuleerd en blijft men vaak op het praktisch-organisatorische niveau. De beoogde effecten worden niet altijd vastgelegd. De vertaling van de pedagogische visie naar het klasniveau blijft in een aantal onderzochte vakken dan ook achterwege. De uitdaging voor het schoolbeleid ligt in het creëren van een voldoende groot draagvlak om onderwijsvernieuwend processen ingang te doen vinden en in het opzetten van structuren om deze processen op te volgen.

Dit blijkt ook uit het onderzoek naar het talenbeleid, waarvoor al heel wat inspanningen geleverd werden door de werkgroep. In sommige vakgroepen is de uitvoering van het talenbeleid nog onvoldoende. Hierbij geldt ook dat de gedragenheid van het talenbeleid in de eerste graad groter is dan in de bovenbouw. De gewenste dynamiek blijkt voor sommige personeelsleden en vakgroepen nog te hoog gegrepen.

De besluitvorming gebeurt participatief. Conform de regelgeving pleegt de directie overleg en onderhandelt zij over onderdelen van haar beleid in de daarvoor bevoegde wettelijke organen. De directieraad, de pedagogische raad, de leerlingenraad, de werkgroepen en de ouderraad formuleren voorstellen of geven advies aan de directie. Ze zijn een klankbord voor de beleidsvoering en de opvolging van de schoolorganisatie. De directieraad vervult hierin een centrale rol en is nauw betrokken bij de voorbereiding en de evaluatie van beleidskeuzes. Er is voldoende aandacht voor informatiedoorstroming via personeelsvergaderingen en de elektronische leeromgeving.

De school tracht het belang van kwaliteitszorg te onderstrepen door zelfevaluatie op alle niveaus van de schoolwerking te introduceren. Ze streeft hierbij cyclische en systematische kwaliteitszorg na door knelpunten te inventariseren en hieruit acties op te starten. Alle activiteiten in de schoolwerking worden geëvalueerd door de directieraad en de betrokken verantwoordelijken of werkgroepen. Door het soms ontbreken van duidelijke doelstellingen in visieteksten of beleidsdocumenten, focust de zelfevaluatie dikwijls op de acties en de organisatie en veel minder op de realisatie van mogelijke onderliggende inhoudelijke doelstellingen. Positief is dat de schoolleiding zich professionaliseert rond systematische kwaliteitszorg, dit met het oog op een meer doelgerichte invulling van bepaalde beleidslijnen en een meer doeltreffende zelfevaluatie.

De school staat open voor interne en externe evaluatie en neemt hiervoor deel aan peilingsproeven en externe audits. Met de resultaten hiervan wordt een prioriteitenactieplan opgesteld voor het daaropvolgende schooljaar. Normstelling, fasering en prioritering zijn hierin niet altijd aanwezig. De school verzamelt outputgegevens (attesteringsgegevens, doorstroming hoger onderwijs, puntenoverzichten) maar analyseert deze onvoldoende met het oog op het aftoetsen van het eigen pedagogisch-didactisch handelen. Ook op het niveau van de vakgroepen is er geen cultuur om opvallende resultaten van leerlingen te analyseren en worden tegenvallende resultaten nog al te vaak toegeschreven aan de studiehouding van de leerlingen.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor techniek in de eerste graad A-stroom.
- De leerplanrealisatie voor socio-economische initiatie in de basisoptie Moderne wetenschappen.
- De leerplanrealisatie voor bedrijfseconomie in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica.
- De inhoudelijke uitwerking van de onderzoeksoopdracht wiskunde in aso derde graad in de pool wiskunde.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- Het engagement van de personeelsleden.
- De bekommernis om het welbevinden van de leerlingen.

Wat betreft het algemeen beleid

- De uitwerking van de organisatiestructuur in functie van een gedeeld leiderschap.
- De aandacht van het beleid voor de gezamenlijke doelgerichtheid.
- De beleidsmatige aandacht voor kwaliteitszorg met betrekking tot een aantal aspecten van de schoolwerking.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor administratieve vorming in bso tweede graad in de studierichting Kantoor.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De preventieve leerbegeleiding op school- en vakniveau.
- De evaluatiepraktijk.

Wat betreft het algemeen beleid

- De aansturing en opvolging van de leerplanrealisatie.
- De verdere aansturing en opvolging van onderwijsvernieuwende processen.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor Frans in de eerste graad A-stroom.
- De leerplanrealisatie voor geschiedenis in de eerste graad A-stroom.
- De leerplanrealisatie voor geschiedenis in tso derde graad in de studierichting Boekhouden-informatica.
- De leerplanrealisatie voor project algemene vakken in bso derde graad in de studierichting Kantoor.
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in aso derde graad in de studierichtingen Economie-wiskunde, Latijn-wiskunde en Wetenschappen-wiskunde.

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	X	
Graad 1 Handel	X	
Graad 1 Latijn	X	
Graad 1 Moderne wetenschappen	X	
Graad 3 ASO Economie-wiskunde	X	X
Graad 3 ASO Latijn-wiskunde	X	X
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	X	X
Graad 3 BSO Kantoor	X	
Graad 3 TSO Boekhouden-informatica	X	

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 07-06-2016 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Hilde De Rijbel de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	